

СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ ПОПИТУ НА ІНВЕСТИЦІЙНОМУ РИНКУ

Кобушко І.М., к.е.н., доц., **Кобушко Я.В.**, асистент
Сумський державний університет (м. Суми, Україна)

На сьогодні розвиток національного інвестиційного ринку (ІР) впливає на ефективність виробництва, визначає рівень технічної оснащеності капітальних фондів підприємств реального сектору, можливості структурної перебудови більшості галузей економіки країни, сприяє вирішенню більшості соціальних та екологічних проблем. Інвестиції є базисом для перебудови самого фінансового сектору, який застосовує модернізовані інвестиційні продукти паралельно кількісному та якісному розширенню попиту на них з боку нефінансових корпорацій. Упродовж кризових років динаміка інвестиційних процесів в Україні значно погіршилася. Попит на інвестиції зменшувався набагато швидше, ніж скорочувалося виробництво вального внутрішнього продукту (ВВП). До однієї з форм прояву названих тенденцій належало швидке знецінення інвестиційних ресурсів за рахунок посилення інфляції. Упродовж 2010–2011 років, незважаючи на помітне скорочення інфляційного тиску, відбувається зменшення частки довгострокових позичок, наданих суб'єктам підприємництва та іншим організаціям, у загальному обсязі кредитів у вітчизняній економіці.

У зазначених умовах особливої актуальності набуває забезпечення стабільного рівня попиту на інвестиції як передумови активізації інвесторів, з одного боку, та фінансових посередників – з іншого – у напрямку розширення пропозиції відповідних інвестиційних активів.

Остання фінансово-економічна криза яскраво продемонструвала, що надмірний інвестиційний попит за певних умов здатний призвести до колапсу економічної системи в цілому. Втім, недостатній інвестиційний попит також є згубним для конкурентоспроможності національної економіки.

Виходячи із зазначеного, особливої актуальності сьогодні набуває побудова адекватної моделі формалізації залежності загальної величини попиту на інвестиційному ринку України від найбільш релевантних факторів його формування, яка б враховувала: 1) тенденції розвитку ІР в цілому, а не його окремих сегментів; 2) специфіку відтворювальних процесів у реальному секторі вітчизняної економіки; 3) циклічність у розвитку економічних відносин в Україні; 4) не потенційний, а реальний попит.

Таким чином, моделювання попиту на інвестиційному ринку на основі застосування економетричних методів дозволяє провести математичну формалізацію функції досліджуваної категорії та визначити найбільш релевантні фактори, що впливають на капітальні інвестиції. Функції, що характеризують інвестиційний попит і враховують часові зміни факторних

ознак, дозволять в подальшому ідентифікувати рівноважну точку, до якої прямує інвестиційний ринок. Вплив ряду індикаторів, які традиційно вважаються науковцями та експертами-практиками значущими чинниками його формування, виявився незначущим саме для вітчизняного ринку. Так, зокрема, це стосується індексу цін на інвестиції в основний капітал, зростання якого обумовлює знецінення інвестиційного капіталу, а відповідно, і зменшення реальної вартості доходу, який необхідно сплатити інвестору за користування його фінансовими ресурсами. До складу таких показників потрапила і ставка кредитування, яка традиційно вважається фактором впливу на інтенсивність перерозподільних процесів між донорами та реципієнтами інвестиційних ресурсів та характеристикою активності позичальників на інвестиційному ринку (високі ставки за кредитами будуть стимулювати потенційних позичальників шукати дешевші джерела залучення коштів або згортати свою інвестиційну діяльність, що знайде відображення у скороченні інвестиційного попиту). Зростання загальної вартості торгів на фондовій біржі та ринкової капіталізації компаній, що знаходиться у лістингу, як основних індикаторів динаміки розвитку фондового ринку, також відповідно до теорії формування попиту на інвестиційному ринку, мало би приводити до його збільшення, але в Україні не суттєво впливає на активізацію інвестиційних процесів. Незначущим виявився також і вплив на рівень попиту на інвестиційному ринку України облікової ставки НБУ, кількості податків в країні, відношення нематеріальних активів до матеріальних.

Результатом реалізації цієї моделі є також і визначені лаги впливу окремих факторів формування попиту на інвестиційному ринку України. Так, наприклад, прогнозуючи попит на 2013 р., слід орієнтуватися на прогнозні дані на цей рік – щодо обсягів інвестицій в основний капітал, кредитів, виконання та фінансування наукових розробок та інновацій; на дані трьохрічної давнини (тобто за 2010 р.) – щодо відсоткової маржі банків; на дані п'ятирічної давнини (тобто за 2008 р.) – щодо середньозваженої ставки за всіма відсотковими інструментами та доходності державних цінних паперів на первинному ринку. Результати проведеного моделювання можуть бути інструментами аналізу закономірностей розвитку вітчизняного інвестиційного ринку всіма суб'єктами, що здійснюють діяльність на ньому. Так, держава і суб'єкти господарювання, які одночасно можуть бути як інвесторами, так і споживачами інвестиційних ресурсів, мають можливість оперативно проводити корегування власних стратегій, спрямованих у випадку державного управління на підвищення економічного зростання країни та задоволення суспільних потреб, а у випадку функціонування інших учасників інвестиційного ринку – на максимізацію прибутку.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 1. – С. 129-131.